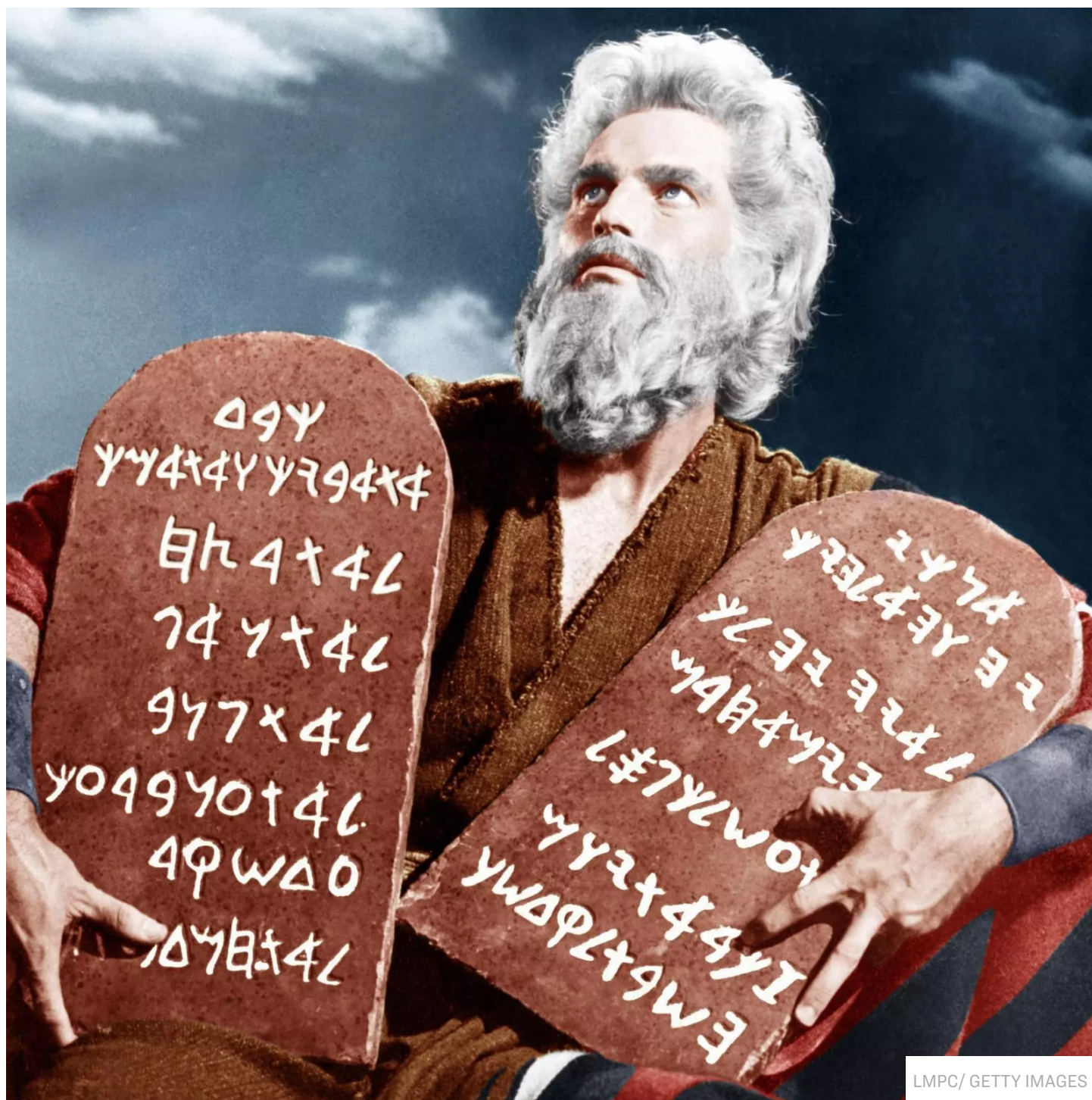

llegim

LMPC/ GETTY IMAGES

Pensament**LLEGIM REPORTATGES** | 26/01/2024

Mentir, robar i ser infidel avui: pecat o alliberament?

Deu autors de diverses disciplines reflexionen sobre l'impacte dels deu manaments en la societat actual

Núria Juanico Llumà

🕒 5 min

1 🗨️ 📌 🔗 📁

BARCELONA El 2019, l'editorial Fragmenta va convertir en objecte de debat els set pecats capitals de la mà de set assagistes de menys de 45 anys. La sèrie *Pecats capitals* reflexionava, a través d'assaigs breus, sobre el paper de sentiments com l'enveja, la mandra i l'avarícia des d'una mirada contemporània. Era un projecte arriscat i singular que va funcionar molt bé, tant pel que fa a vendes com també per les converses que va generar. "Es van organitzar conferències i clubs de lectura al voltant de la col·lecció, va posar en contacte els autors entre si i es va crear una mica de malla intel·lectual", explica l'escriptora, editora de Fragmenta i periodista Anna Punsoda.

Arran d'aquell triomf, Fragmenta ha decidit continuar explorant aquesta via amb una nova sèrie que posa el focus en els deu manaments i que dirigeix Punsoda. L'abordatge és pràcticament el mateix: buscar veus interdisciplinàries que s'aproximin als manaments des d'un vessant crític i llancin hams als lectors per despertar-los les ganes de parlar-ne. "Ens vam adonar que si no renovàvem els autors tampoc renovàvem el públic. Per això, els assajos parteixen dels textos bíblics, però s'obren a diferents disciplines", assenyala Punsoda. La clau per endinsar-se en els deu manaments cristians sense desenganxar-se de la realitat del segle XXI era, afegeix, que el plantejament partís de l'experiència personal o professional de l'autor, més enllà dels seus coneixements teòrics.

Aquesta condició era especialment necessària en títols com *No robaràs*, *No mentiràs* i *Honraràs pare i mare*. El primer està escrit pel periodista i activista David Fernández, "que és proper a la tradició

cristiana d'esquerres, va formar part de la comissió d'investigació a les caixes del Parlament i ha investigat la corrupció i el finançament il·legal dels partits", diu Punsoda. Per a *No mentiràs*, l'editora buscava un perfil jurídic capaç d'endinsar-se en les arenes movedisses de la veritat i la mentida quan arriben als tribunals. L'encarregada del repte és l'advocada Carla Vall, que a l'assaig posa damunt la taula qüestions com les falses denúncies, la presumpció d'innocència i el fet d'ometre part de la veritat davant un jutge.

D'altres textos, apunta Punsoda, requerien un perfil més filosòfic: "De *No mataràs*, el Carles Porta segurament n'hauria venut molts més, però calia algú que s'hi introduís des d'una tradició més llibresca". L'elegit va ser el filòsof Bernat Dedéu, mentre que per a *Estimaràs Déu* per sobre de totes les coses es va triar Jordi Graupera. El segon de la col·lecció, *No prendràs el nom de Déu en va*, queda en mans de l'editor de Fragmenta i professor Ignasi Moreta, que estableix "una idea de Déu transversal, un misteri i un infinit" més enllà de "la figura de l'home amb barba que castiga", diu Punsoda.

No perdonar és una opció

De fet, tenir una forta relació amb la fe cristiana no és requisit imprescindible ni per als autors ni per als lectors de la col·lecció. La psicòloga i escriptora Leticia Asenjo, per exemple, deixa clar a l'inici d'*Honraràs pare i mare* que no és creient. "Els manaments estan integrats en la nostra manera de fer. Encara que no pensis que van ser revelats per un ésser superior, són mandats socials indiscutibles", afirma Punsoda. La figura d'Asenjo, especialitzada en psicologia familiar i infantil, obria la porta a analitzar les relacions paternofilials en un moment social en què les jerarquies i l'autoritat s'han transformat.

Un dels eixos principals de l'assaig és l'obligació bíblica d'estimar i cuidar els pares en contraposició amb l'absència d'una norma que mani fer el mateix amb els fills. "Si de manera acrítica tens l'obligació d'estimar i respectar els pares, l'amor ha de ser incondicional facin el que facin. Aquesta entrada ja t'està dient que has de respectar l'autoritat sigui justa o no, abusiva o no. El manament és interessant perquè falca des de ben petits l'obediència cega a l'autoritat", subratlla Asenjo. Què passa amb els progenitors que abusen dels fills o els maltracten? Asenjo ho té clar: "Tenim l'opció de no perdonar. L'amor i el perdó s'han de guanyar, poder ser crític amb l'educació rebuda és salut mental i també et permet evolucionar".

El càstig, un tema superat

La possibilitat d'incomplir un manament actualment pot ser mal vista, però almenys existeix sense represàlies marcades per l'autoritat. Segles enrere –i en algunes societats, encara ara– anava vinculada al càstig. Al text de la poeta Blanca Llum Vidal, *No cometràs adulteri*, es posa de manifest com la càrrega punitiva s'ha rebaixat perquè el nombre de matrimonis religiosos també ha caigut. "Ara mateix allò que té més rellevància és el tipus de pacte que s'estableix en les relacions i de quina manera s'entenen i es relacionen la fidelitat, el compromís, la llibertat individual i la sexualitat. Segons com s'entengui la fidelitat, tenir relacions sexuals amb diferents persones no vol dir necessàriament ser infidel", destaca Vidal. Ella no considera que el manament estigui obsolet, però sí que haurien de ser obsoletes les represàlies socials: "El càstig a què ha anat vinculat, la violència que s'ha infligit i que de vegades s'infligeix contra aquell que tria tenir més d'una relació afectiva, sexual o de la mena que sigui, hauria d'estar completament superat".

Vidal parla de llibertat de desig i d'altres formes d'adulteris que no necessàriament tenen a veure amb el sexe. "Des del punt de vista del

càstig que comporta el manament, em pregunto per què és més greu tenir relacions sexuals amb algú (amb qui no t'has casat) que escriure-li una carta radicalment apassionada. Potser el que passa és que hem sublimat el cos i que no hem tingut en compte que hi ha altres maneres de subvertir les normes que el matrimoni estableix", reflexiona la poeta.

L'imperatiu de revisar el propi desig

El text de Vidal dialoga directament amb *No tindràs pensaments impurs*, escrit pel periodista i filòsof Joan Burdeus i que es publicarà les pròximes setmanes. Des del seu punt de vista, el desig de puresa s'ha invertit en la societat actual. "El que es demana és ser permanentment fluid, intens i experiencial i no tenir cap mena d'identitat fixa", però, segons Burdeus, aquesta exigència actua també com a imperatiu. "Es fiscalitzen les persones que no viuen d'acord amb el flux, que no es desconstrueixen les identitats, que no revisen el seu desig. S'ha capgirat completament la lògica del que es demana i el que es prohibeix. Es reclama que estiguis permanentment impur, però això és una forma de puritanisme", afegeix.

També hi ha, en paraules de Burdeus, una paradoxa relacionada amb les implicacions del manament. L'autor argumenta que "qualsevol alliberament es converteix en una forma d'esclavitud" i que "si dius programàticament que tenir pensaments impurs serà alliberador, no vas enlloc". La llibertat només arribaria "en el breu moment de revelació en què s'assenyala la paradoxa". Per això, creu que la cosa més revolucionària "és reconciliar-se amb la paradoxa i saber veure les forces històriques i socials en cada moment" perquè "l'únic que t'allibera és retenir el sentit de paradoxa i el que en diríem l'autocrítica constant". "Aquesta força per a mi és la que és genuïnament alliberadora", conclou.

Més enllà d'encendre el debat i propiciar les converses al voltant de totes aquestes qüestions, la sèrie de Fragmenta vol reivindicar i difondre el paper de l'assaig entre els lectors actuals. Segons Punsoda, es tracta d'un gènere literari "que avui dia costa molt, especialment aquests textos que apunten a qüestions molt fondes i estructurals de la nostra societat". La sèrie ha nascut amb la voluntat "de trobar el to entre l'assaig intel·lectual i el pamflet en sentit positiu", emmirallant-se "en l'assaig francès, lliure i rigorós que fa pensar". L'objectiu final és pensar i fer pensar per entendre millor l'avui i saber com enfrontar-se al demà.

Els títols de la sèrie 'Deu manaments'

1. Estimaràs Déu sobre totes les coses

Jordi Graupera

2. No prendràs el nom de Déu en va

Ignasi Moreta

3. Santificaràs les festes

Maria Garganté

4. Honraràs pare i mare

Leticia Asenjo

5. No mataràs

Bernat Dedéu

6. No cometràs adulteri

Blanca Llum Vidal

7. No robaràs

David Fernàndez

8. No mentiràs

Carla Vall i Duran

9. No tindràs pensaments impurs

Joan Burdeus

10. No desitjaràs els béns del proïsme

Maria Sevilla